

Terugblik op het jaar 2018

1. Doelstelling van deze terugblik.

De bedoeling van de terugblik is terug te kijken op het afgelopen jaar 2018. Met het inzicht dat zo verkregen kan worden over taken die wel en die niet gingen zoals we ze bedoeld hadden en de gewenste richting van ontwikkelingen kunnen we zo denken over eventuele bijstellingen van het Beleidsplan en de werkplannen van de diverse colleges, later dit jaar.

2. Algemeen

Vanzelfsprekend waren de belangrijkste activiteiten in het kalenderjaar 2018 gericht op de beroeping van een nieuwe predikant. In dat proces moest een ruim aantal stappen gezet worden, omdat belangrijke documenten ontbraken. Te denken is aan het beleidsplan en de werkplannen per kerkelijk lichaam. Dat proces kostte tijd, maar omdat vele gemeenteleden er in betrokken werden en een draagvlak onder de te nemen besluiten werd gevormd, was dat niet persé verloren tijd. Een aantal onderdelen van het leven van de gemeente leed er wel onder dat de predikantsformatie beperkt was. Dan doelen we met name op de vorming en toerusting, waar het aantal gespreksgroepen en thema-avonden lager was dan gebruikelijk. Een aantal aspecten van het leven en werken van de gemeente passeert hieronder de revue.

3. Predikantsformatie

Het gehele jaar 2018 bestond de predikantsformatie uit één predikant voor gewone werkzaamheden (0,7fte), ds. H.J. Elzenga, en twee predikanten met bijzondere opdracht.

De eerste predikant met bijzondere opdracht was de interim-predikant ds. A. Groeneveld, wonend te Almere. Haar opdracht luidde (citaat uit haar contract): “De interim-predikant concentreert haar werkzaamheden op het normaliseren van de verhoudingen binnen de gemeente, daartoe zal zij in beginsel de moderamen- en kerkenraadsvergaderingen bijwonen en zo nodig met dit doel persoonlijke gesprekken voeren met betrokkenen. Ze werkt toe naar het verschaffen van helderheid in de liturgie (de wijze van vieren) door het bijwonen van de vergadering van de liturgiecommissie, en daarin een actieve bijdrage te leveren. Ze onderzoekt de huidige situatie van het jeugdwerk en komt, in samenspraak met de betrokken ambtsdragers en vrijwilligers, tot een werkbaar toekomstplan”. De totale werkomvang van de opdracht van ds. Groeneveld omvatte ca 0,4fte over het gehele jaar.

Daarnaast was er ondersteuning in het pastoraat door ds. O. Haasnoot uit Usselo. Zijn werkgebied omspande de wijken 4 (Zienesch/Hondelink) en 5 (Buurse, St. Isidorushoeve en het buitengebied). De bijdrage van ds. Haasnoot was eveneens ca 0,4 fte groot.

De bijdrage van beide predikanten met bijzondere opdracht is onontbeerlijk gebleken.

Het beroepingsproces in de vacature van ds. Pronk heeft praktisch gesproken het gehele jaar in beslag genomen. Uiteindelijk is op 12 november het beroep op ds. A.J. Stein uitgebracht. Hij heeft het direct aanvaard. De intrede en verbintenis zal plaats vinden op 3 maart 2019.

4. Gemeentevorming

Na de fusie op 1 september 2016 heeft het proces van gemeentevorming, dat voorafgaand aan deze datum intensief was, min of meer stil gelegen. Wellicht was er een gevoel dat, met de fusie, de eindstreep bereikt was. In de loop van het jaar 2017 bleek dat niet het geval te zijn: ds. Wijnbergen wilde een stap maken in zijn loopbaan en zocht (en vond) een andere standplaats. Ds. Pronk ervaarde dat hij de spankracht om deel van de spanning op te vangen die voortkwam uit de fusie niet meer kon opbrengen en besloot daarom met vervroegd emeritaat te gaan. Dat alles bracht de gemeente in onrust. Het jaar 2018 is er aan gewerkt om de verhoudingen binnen de gemeente op orde te krijgen en tot meer begrip over kwesties van werken, leven en vieren te komen. Een reeks gemeenteavonden is belegd, waarop de uitwerking van de visienota is gegeven in een profielschets, een beleidsplan en in werkplannen. De interim-predikant heeft hier vanuit haar opdracht aan bijgedragen. Deze documenten waren tevens nodig ter voorbereiding en ter ondersteuning van het beroepingsproces. Uiteindelijk, bij de verkiezing van de nieuw te beroepen predikant, sprak de gemeente unaniem uit in welke richting de gemeente zich zou moeten ontwikkelen. Het gevoelen is, dat in de loop van het jaar door vele gemeenteleden hard is gewerkt om tot beter en meer begrip te komen en dat we daarin vooruitgang hebben bereikt. Het gevoelen is ook, dat het proces nog niet klaar is en dat voortdurend aandacht moet blijven worden besteed aan de gemeentevorming. Een viertal accenten zou kunnen worden herkend in de ervaringen over de recente tijd:

- De vergrijzing van de gemeente zet door en de discrepantie tussen de levensritmes van de midden-generatie en de oudere generatie leidt tot een verwijdering tussen deze delen van de gemeente.
- Het wegblijven van de jeugd uit de vieringen. De jeugdclubs functioneren naar behoren, maar andere activiteiten, waaronder de kindernevendienst, kwijnen weg.
- Het ontbreken van voldoende ambtsdragers. Hoewel de groepen van vrijwilligers vol bezet zijn met menskracht, zijn de diverse kerkelijke lichamen stuk voor stuk onderbezet, wat onder meer heeft geleid tot een aanpassing van de Plaatselijke Regeling.
- Er is vraag naar meer variatie in de erediensten. Die zou gewenst zijn om alle gemeenteleden zich thuis te laten voelen. Misschien moeten we er over nadenken of er niet een te grote variatie nodig is om alle gemeenteleden zich te laten thuisvoelen.

5. Erediensten

Ds. Groeneveld had als onderdeel van haar opdracht aandacht te besteden aan de liturgiecommissie. Een rechtstreeks citaat uit haar eindverslag : “Het lastigste onderdeel van de opdracht was de liturgiecommissie. In deze commissie kwamen de spanningen uit de gemeente samen en die zijn lange tijd voelbaar geweest in de vergaderingen. ... Er bestaat al langere tijd een wens om de gemeente te informeren over en te betrekken bij de twee liturgische modellen zoals die rond de fusie zijn vastgesteld. Het afgelopen jaar heb ik gewerkt aan het herstel van vertrouwen en zorg gedragen voor de voortgang van de lopende afspraken. Dit was dermate belangrijk dat aan de oude wens nog geen aandacht besteed is.”

Ds. Groeneveld komt op basis van deze ervaringen tot de volgende aanbeveling:

“Mijn voorstel is om deze commissie in de huidige samenstelling voort te zetten als projectgroep die verantwoordelijk is voor de inhoudelijke voorbereiding van de bijzondere kerkdiensten, vespers en de paascyclus. Alvorens over te gaan tot het formuleren van een opdracht voor de werkgroep eredienst en de bemensing ervan, vindt in de kerkenraad een gesprek over eredienst en liturgie plaats. De nieuw te vormen werkgroep eredienst bestaat uit één predikant, bij voorkeur ds Stein, de kerkmusicus en een aantal gemeenteleden die niet in de vorige commissies zitting hebben gehad.”

De kerkenraad krijgt hiermee overwegingen aangereikt voor de inrichting en de samenstelling van de nieuw in te stellen werkgroep Eredienst.

In dit jaar van beperkte mogelijkheden om “eigen” predikanten te laten voorgaan, was de verdeling van voorgangers als volgt (beurten in het Saalmerink en Wiedenbroek separaat geteld):

Voorganger in de Protestantse kerk	Aantal keren
Ds. H.J. Elzenga	20
Ds. A. Groeneveld	8
Ds. O. Haasnoot	3
Predikanten uit de nabije omgeving	24
Predikanten van verder weg	3

Voorganger in Saalmerink en Wiedenbroek	Aantal keren
Ds. H.J. Elzenga	8
Ds. G.J. Bouwmeester	20

Gastpredikanten kregen tevoren een tweetal voorbeelden toegestuurd van orden van dienst zoals die in onze gemeente gebruikelijk zijn en andere praktische informatie. Over het geheel genomen heeft dat goed gewerkt. Opgemerkt zij, dat volgens een rekenregel van de PKN een volledige aanstelling (1fte) neerkomt op 35 preekzondagen per jaar. Daar komen bijzondere diensten (hemelvaart, eerste kerstdag, avonddiensten, etc) bovenop.

Het aantal kerkgangers is niet bijgehouden. Bij gewone diensten lag het rond de 70 personen.

Buiten de gewone kerkdiensten en de kerkelijke feestdagen, werden op alle dinsdagen in de 40-dagentijd oecumenische vespers gehouden in de Maranathakerk. Alle andere diensten werden gehouden in de Protestantse kerk. Daar werden ook vier vespers gehouden, die elk een experimenteel karakter hadden. De belangstelling ervoor was wisselend, maar de waardering hoog.

6. Vorming en toerusting

Het seizoen van het vormings- en toerustingswerk loopt van september tot een jaar later. Het valt dus niet samen met het kalenderjaar van de evaluatie.

In de eerste helft van het jaar 2018 stonden nog de kringen en andere bijeenkomsten op de agenda die medio 2017, na het vertrek van ds. Wijnbergen, voorzien werden. Door het emeritaat van ds. Pronk per 1 januari 2018 viel zijn aandeel dit jaar weg. Het totale aanbod van vormings- en toerustingsactiviteiten was daardoor lager dan wat gebruikelijk was. Ook de deelname was navenant minder talrijk. Door de samenwerking met de RK parochie was het aanbod desniettemin veelkleurig.

Het winterseizoen is begonnen met een startweek. De deelname aan de eerste dag daarvan, de startzondag, viel tegen. Geëvalueerd wordt nog wat daarvan de reden was en of een andere opzet aanbeveling verdient.

Voor kinderen uit de groepen 7 en 8 werd de basiscatechese verzorgd door onze gemeentepredikant ds. Elzenga. Het aantal deelnemende kinderen bedroeg 4.

Voor de wat oudere jeugd, de 12+ club, waren er gespreksavonden onder leiding van de gemeentepredikant en enkele ouders. Het aantal deelnemende kinderen bedroeg daar gemiddeld 5.

Voor de midden-generatie wordt op elke laatste vrijdagavond van de maand in het Gemeentecentrum het kerkcafé gehouden. De opkomst omvat 5-10 personen.

7. Jeugdwerk

De jeugdclub Rainbow Kids, gericht op kinderen van de leeftijd van de basisschool, kwam in principe elke maand eenmaal bij elkaar in het Gemeentecentrum van de Maranathakerk. Er is samengewerkt met de Christengemeente Joshua. Door deze samenwerking namen meer kinderen deel, en kon ook de last van de leiding gedeeld worden. Het aantal deelnemende kinderen bedroeg ca 30. Van onze eigen gemeente was echter het aantal deelnemende kinderen laag, ca 5 per keer.

De Rainbow Kids club nam deel aan Sirkelslag Kids, een landelijk spel tussen clubs uit het hele land.

Het was voorheen gebruikelijk in het najaar met de jeugd van ca 12 jaar en ouder in de herfstvakantie een dagtrip te maken. Eerdere bestemmingen waren het Anne Frankhuis, het kamp Westerbork en het Museumpark Orientalis (de voormalige Heilig Land Stichting). Door weinig belangstelling is de dagtrip in 2018 niet doorgegaan.

De Ring Enschede maakt aanstalten om op het niveau van de regio (d.i. de Ring) ook het onderwerp jeugdwerk centraal te stellen. Onze gemeente zou aan kunnen sluiten om eventueel gezamenlijke activiteiten met andere gemeenten op te zetten (bv jeugdreisjes).

8. Diaconaal werk

Het werk binnen de diaconie valt in een aantal hoofdrichtingen uiteen.

Allereerst moet het onroerend goed beheerd worden. De beheerscommissie is volledig bezet. De samenwerking met het rentmeesterbedrijf Eelerwoude verloopt naar behoren. De financiële resultaten worden gerapporteerd via een aparte jaarrekening.

Uit de opbrengsten van dit bezit, aangevuld met giften en collectes, worden vele diaconale activiteiten gefinancierd.

Zo werkt een diaconaal maatschappelijk werkster, mw C. Roessen, aan het project Eenzaamheidsbestrijding. Zij bezoekt mensen thuis en probeert mensen die in een sociaal isolement zitten of die zich eenzaam voelen op verschillende manieren te helpen, door o.a. budgetbegeleiding of het opbouwen van sociale contacten. Mw. Roessen bezoekt omstreeks 25 mensen.

In maart 2014 zijn we gestart met een Budgetmaatjes project. Dit houdt in dat mensen met schulden, die door de gemeente Haaksbergen, Stichting Maatschappelijk Werk, MEE of andere hulpverlenende instanties worden aangemeld, worden geholpen met het ordenen van hun administratie en het inzichtelijk maken van hun inkomsten en uitgaven. Voor 30 mensen zijn er budgetmaatjes. Het aantal budgetmaatjes is 6.

Ook organiseert mw. Roessen in het kader van het project Eenzaamheidsbestrijding samen met de Gemeente Haaksbergen een maandelijkse gemeenschappelijke maaltijd onder de noemer "Aan Tafel".

In het profiel van de te beroepen predikant is een taakstelling van 0,3fte opgenomen voor diaconaal werk. De precieze invulling daarvan moet nog ontwikkeld worden.

De diaconie heeft een strategie ten aanzien van de bestemming van giften waarbij het totaal beschikbare bedrag wordt verdeeld over een aantal doelgebieden, te weten plaatselijk, nationaal en internationaal. De verdeling is in min of meer gelijke bedragen voor elk doelgebied. In de jaarrekening is te zien dat dit zo is gerealiseerd.

Ook plaatselijke (nood)hulp krijgt veel aandacht, waarbij wordt samengewerkt met de gemeentelijke instanties waar cliënten zich melden.

De bezetting van de diaconie is in de loop van het jaar tot een probleem geworden. Bij het begin van het jaar waren er twee vacatures. De voorzitter is om gezondheidsredenen uit haar functie terug getreden. Een ander lid van de diaconie werd ernstig ziek en kwam te overlijden vlak na de jaarwisseling naar 2019. Er waren toen formeel nog drie leden lid, waarvan de voorzitter, zoals gemeld, niet meer in functie. Ondanks vele pogingen gemeenteleden warm te krijgen voor het ambt van diaken, is dat niet gelukt. Voor de voorzitter is binnen de kerkenraad een plaatsvervanger gevonden, zodat besluitvorming kan plaatsvinden binnen de criteria die de kerkorde daaraan stelt. De hoeveelheid werk die de nog in functie zijnde diakenen kunnen verzetten is te groot en hun ambtelijke aanwezigheid bij de erediensten staat onder druk.

9. Pastoraat.

Mede door de ondersteuning via ds. Haasnoot heeft het pastoraat normaal doorgang kunnen vinden.

In het pastoraat voor mensen van 80 jaar en ouder worden de predikanten ondersteund door twee pastoraal ouderenwerkers (mw. R. Klumpers en mw. M. Molderink). Deze ouderenwerkers worden op hun beurt ondersteund door elk ca 15 bezoekers. Zij legden een belofte van geheimhouding af, zodat eventuele vertrouwelijke informatie niet gedeeld wordt met derden. Voor deze bezoekersgroep is op 18 april 2018 een toerustingsmiddag georganiseerd.

Op de Laatste Zondag van het kerkelijk jaar, 25 november, werden 36 overleden gemeenteleden gedacht (2016: 35, 2017: 30).

In samenwerking met de diaconie werd bij de gelegenheid van de Oogstdankviering aan gemeenteleden van 82 jaar en ouder een bloemen- en/of fruitgroet gebracht. Bezorgd werden 138 boeketten, 18 fruitmanden voor de tehuizen en 125 zakjes fruit voor de bewoners van het Saalmerink. Zoals elk jaar, vormen de voorbereidende werkzaamheden voor deze deling een belangrijk contactmoment met gemeenteleden die geen regelmatige kerkganger zijn.

10. Beheerszaken

De eerste taak van het college van kerkrentmeesters is de zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente, het bijhouden van het lokale ledenregister en van het doopboek, het belijdenisboek en het trouwboek. De jaarrekening wordt door het college op een ander moment gepresenteerd. De begrote inkomsten uit levend geld (de vrijwillige bijdrage) bedroeg in 2018 k€125 (gerealiseerd 2016: k€158, 2017: k€151; 2019 begroot: k€131). De gemiddelde vrijwillige bijdrage per pastorale eenheid (er zijn 755 pastorale eenheden) omvatte in 2018 €165. De kerkrentmeesters hebben als beleidslijn gekozen meer aandacht te schenken aan de mogelijkheid de vrijwillige bijdrage in de vorm van een periodieke schenking te voldoen. Het aantal pastorale eenheden dat het op die wijze doet, is niet heel groot (2018: 13; 2019: 22).

Bij de verkiezing van de te beroepen predikanten hebben we moeten constateren dat het LRP (Leden Registratie Programma) niet in alle opzichten de correcte status van gemeenteleden bevat. Vooral van de gemeenteleden die afkomstig zijn uit de voormalige Gereformeerde Kerk moeten de gegevens bij gebruik met aandacht gehanteerd worden.

In het verslagjaar hebben geen gemeenteleden openbare belijdenis van hun geloof afgelegd. Ook zijn er geen kinderen gedoopt.

Het college van kerkrentmeesters wordt ondersteund door vele groepen vrijwilligers. Te noemen zijn de kostersgroep, de werkgroep techniek, de werkgroepen die voor onderhoud van het kerkelijk erf zorgen en de drukploeg voor het kerkblad, de dames die voor de koffie zorgen na de dienst, de schoonmaakploeg van de kerkzaal, etc. Dankzij deze vrijwilligers lopen de beheerszaken in het algemeen goed.

Aan het eind van het jaar vertrok de eerste organist, tevens onze cantrix. Ook de tweede organist verhuisde en nam afscheid. De kerkrentmeesters zijn er in geslaagd om op tijd opvolgers te vinden.

Het kerkblad verscheen tien maal. Sinds 2017 wordt het geheel in eigen beheer uitgegeven. Het proces om kopij te verzamelen, te ordenen, te corrigeren en tenslotte in een geschikte layout af te drukken kent een aantal hindernissen. Het resultaat is stabiel, en groeit. Wel is het proces als geheel kwetsbaar, omdat het leunt op een vrij kleine groep ervaren gemeenteleden. Zie ook verderop in dit jaaroverzicht.

De samenstelling en inrichting van het kerkelijk erf als geheel heeft ruime aandacht gekregen, en dat zal ook nog enige tijd nodig blijven. Er dienen zich grote kwesties aan, zoals de verkoop van de

Maranathakerk en het Gemeentecentrum er naast, de toestand van de domhuisjes en een eventuele herinrichting van de Richtershof. Deze kwesties worden in samenhang met hun functie in het palet van kerkelijke activiteiten besproken. Bij met name de verkoop van de Maranathakerk heeft het college aandacht voor de gevoelswaarden van het gebouw. "Het gaat niet om steen alleen!"

De exploitatierekening toont een stevig tekort, dat vanuit de reserves door het rendement op het kapitaal aangevuld wordt. Het streven van het college is om meer gemeenteleden warm te krijgen voor periodieke schenking als modus om de jaarlijkse vrijwillige bijdrage te voldoen.

De jaarlijkse rommelmarkt vond ook in 2018 plaats. De problemen rond de opslag van de goederen door het jaar heen zijn opgelost, maar de nieuwe voorziening brengt wel meer kosten met zich mee. Net als bij de oogstdankviering, dragen aan de inrichting van de markt en de markt zelf veel gemeenteleden deel die geen regelmatige kerkgangers zijn. Daarmee heeft de rommelmarkt meer te betekenen dan alleen de werving van geld voor goede doelen. Het aantal medewerkers op de markt was ca 40.

11. Communicatie (kerkblad en website)

Het kerkblad is in het verslagjaar tien maal verschenen. Twee edities daarvan werden aan alle adressen in de ledenregistratie verstuurd. Eenmaal in januari en eenmaal in augustus, met de brochure Inspiratie als bijlage. Het aantal abonnees bedroeg ca 450.

Het kerkblad is een officieel mededelingenblad van de gemeente; het is geen opinieblad. Dat leidt incidenteel tot een besluit van de redactie om aangeboden artikelen niet te plaatsen, hoe spijtig dat moge lijken.

Het proces om van artikelen tot een leverbaar blad te komen is af en toe lastig, vanwege het (onvermijdelijke) onoverzichtelijke karakter van de inzendingen. Het tijdig ordenen, corrigeren en layout-en is keer op keer een "uitdaging". Het lukt de layout-ers en de drukploeg echter de kwaliteit van het blad geleidelijk op te voeren.

De website wordt door ca 250-300 unieke adressen per maand bezocht. Vanaf sommige adressen wordt de site enkele malen per maand bezocht. Het totale aantal is niet precies bekend, omdat ook vele zoekmachines geteld worden. De inhoud is een directe afgeleide van de artikelen die in het kerkblad gepubliceerd zijn, en die voor een breder publiek dan de eigen gemeente geschikt zijn. De website bevat meer foto's dan het kerkblad, o.a. ook foto-albums. Verder is voor mensen die op afstand een kerkdienst willen meemaken infrastructuur aanwezig (orde van dienst, link via Kerkomroep.nl).

De layout van de website is gekozen uit een beperkt aantal mogelijkheden die door de webhost worden geboden. Hij is redelijk eigentijds, maar kent wel een aantal beperkingen. Het opmaken van de artikelen vraagt training met de middelen die daarvoor beschikbaar zijn vanuit het opmaakplatform.

De app Protestant is sinds medio 2018 niet onderhouden, doordat de leverancier het product niet meer onderhoudt en per 1 maart 2019 zelfs geheel stopt. Het aantal bezoekers was ca 30-50 per maand.

12. AVG (privacy)

In de loop van het jaar 2018 is de AVG diverse keren ter tafel gekomen. In de kerkenraad wordt met tegenzin over de consequenties gesproken die deze regeling voor kerken in het algemeen dreigt te hebben. Een strikte toepassing zou de gerechtvaardigde activiteiten van de kerken in de weg staan. De staande praktijk leert dat zo'n strikte toepassing in weinig gemeenten van kracht is.

Het meest kritische onderdeel lijkt in Haaksbergen de "streaming" van de kerkdiensten te zijn die door iedereen waar ook ter wereld te volgen zijn. Uiteindelijk heeft de kerkenraad besloten de stream niet meer publiek toegankelijk te maken maar te beschermen met een wachtwoord. De

opnames worden opgeslagen door Kerkomroep.nl en zijn te downloaden, mits de gebruiker het wachtwoord heeft gekregen.

Andere maatregelen grijpen minder diep in.

13. Werkgroepenstructuur

In de aanloop naar de fusie was reeds gekozen voor een organisatiemodel met werkgroepen. Dit model is nog niet ingevoerd, omdat de kerkenraad meende dat er een groter draagvlak onder de besluitvorming nodig was dan kon lukken met dat organisatiemodel. Inmiddels worden er andere voordelen van de werkgroepenstructuur onderkend, die te maken hebben met enerzijds de bereidheid van gemeenteleden wel bij te dragen middels kortstondige inzet bij activiteiten en commissies en anderzijds mindere acceptatie van de veronderstelde verplichtingen die het ambt met zich brengen. De werkgroepenstructuur biedt daarvoor meer ruimte dan de klassieke organisatiestructuur.

De toekenning van taken en bevoegdheden aan de werkgroepen en de samenstelling ervan waren in de loop van 2018 concrete onderwerpen van discussie. De verwachting is dat in het eerste halfjaar van 2019 tot een afronding kan worden gekomen.

14. Kindernevendienst

Het aantal kinderen dat deelnam aan de kindernevendienst is in de loop van de jaren achteruit gelopen en bereikte in 2018 het dieptepunt. Hoewel het nog steeds lukt om bij de hoogfeesten een gewaardeerde kinderdienst te beleggen, is de belangstelling op gewone zondagen meestal nihil. Dat is voor de leiding van de kindernevendienst demotiverend en voor de weinige kinderen die er af en toe zijn is het ook teleurstellend.

Aan het eind van het jaar is besloten dat er met ingang van 2019 slechts éénmaal per maand, en wel op de tweede zondag van de maand, kindernevendienst zal zijn.

Haaksbergen, 26 februari 2019